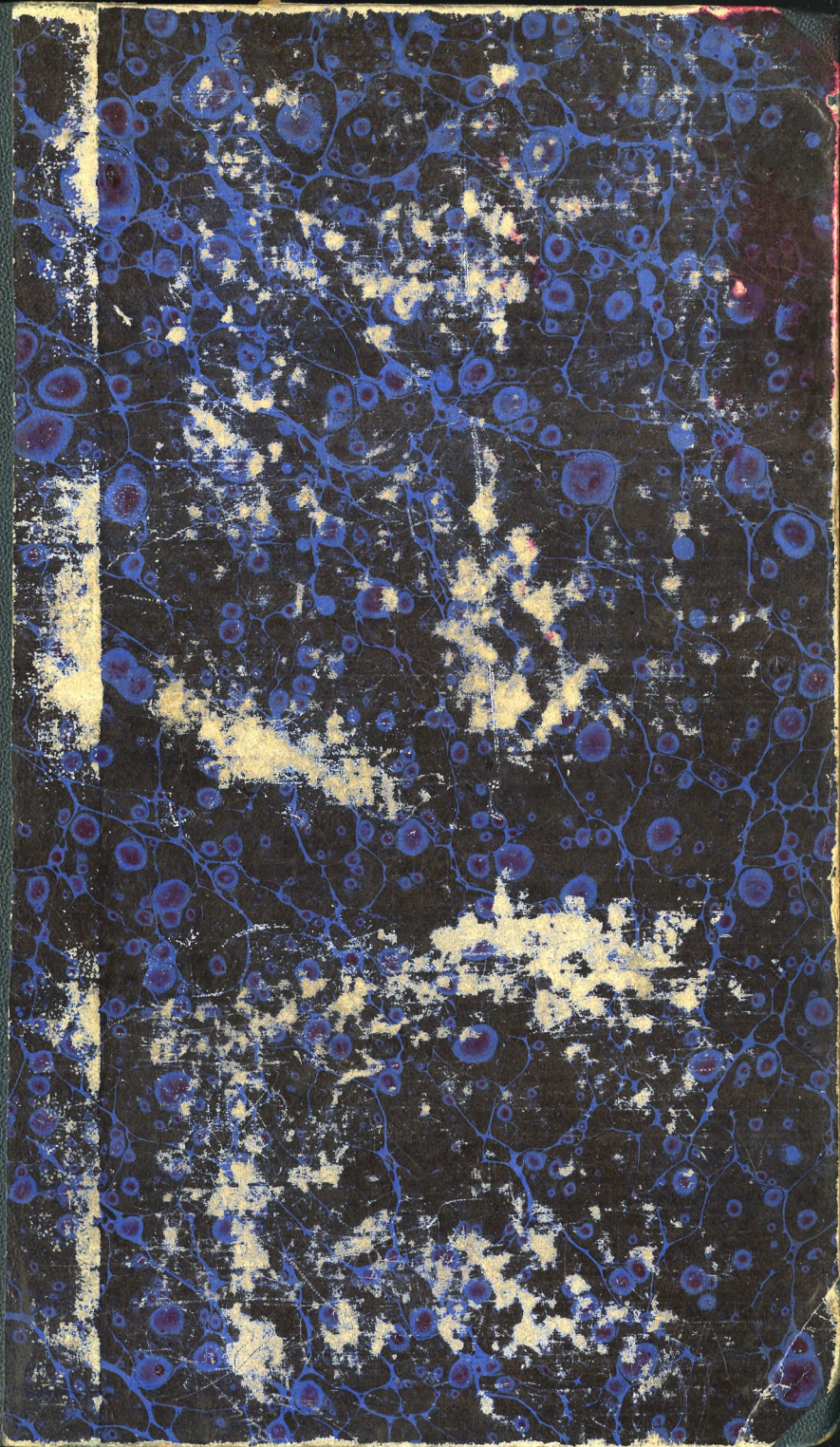

Politikai
röpiratok.

50.

50
369

HONVÉDELMI SZÖVÉTNEK.

Kiadja

több katona közremunkálásával

Raksányi Imre,

volt cs. kir. bombavető.

4.

POZSONYBAN, 1848.

NYOMATOTT SCHMID FERENCZ ÉS BUSCH J. J. BETÜVEL.

615752 ca 64866

DE BALLAGI GÉZA.

Hiába vinnéd, Menetes Botond!
Mennykőcsapású bárdodat a mai
Byzantium várához, annak
Rézbeborult kapuját bevágni.

Egy messzelátó cső kitekintené
Szándékod, egy más cső az egész kaput,
A bárdot, a vitéz Botondot
Egyszeri percbe darabra törné.

Csokonai.

Pozsony, mart. 25. 1848.

Itt az ideje, hogy a magyar valahára katonai tudománnyal is foglalataskodjék. Alulírt, az előlkitett czím alatt egy népszerű hadtudományi folyóiratot kívánok megindítani, a magyar hadirodalomnak egyik első zsengejeül.

A vállalat kitűzött célját a munka czíme fejezi ki. Nem lesz az egyéb, mint a magyar lelkes ifjuságnak olvasmányt nyújtani, mellyből mindenek előtt a maga rendeltetésével, a honvédelem roppant feladatával, az életre való hadseregek bonyodalmas lényegével megismerkedni tanuljon, a magyar törvényhozónak pedig kézi könyvet, mellyben a honvédelmi rendszer felállításánál a szükséges statistikai, idetartozó statustudományi adatokat, más nemzetek példáit, a különféle szempontokból felállított honvédelmi elveket, tanokat, lábrakapott tévedések megigazításait, feltalálhassa.

Illy vállalatot, ha céljának megfelel, méltó örömmel üdvözölhet a magyar nemzet.

Távol vagyok az elbizottságtól; miátha mindazon képességekkel, mellyek e cél bizonyos utólérésére megkívántatók, dicsekedhetném; de mióta visszatértem a polgári rendbe, a magyar napi sajtónak egyik ismeretlen ugyan de fáradhatatlan közlegénye, felhivatva éreztem magam a jelen körülmények által, közlönnyel látni el a magyar hadsereget és mindazokat, kik a haza erősítésére nemcsak akarattal és elszántsággal, hanem saját eszmékkal, szerzett tudományok és tapasztalatokkal vannak felruházva.

Magyarország jelen ujonszületésénél a legkülönmeműbb értelmességek vétetnek igénybe. A nemzetalkotásnak különben is leglényegesebb része, a honvédelmi erő létegesítése bizonyára támogatást kíván minden oldalról, és a kor senyegető intéseinek közepette nem késendnek az értők, latba vetni értelmi kincsöket a hazáért.

Az ilyen, nálamnál sokkal nagyobb értelmességek szövétnekeit lobogtatni a nemzet előtt, ez lesz az én választott szerény feladatom. Mi mellett azonban magamnak is alkalmat veendek, a cs. k. pattantyusságnál szerzett csekély ismereteimet meghonosítani, és hadratermett fiatal honfítársaimat, a mint telik tölem, ismeretségbe tenni az előttök eddig olly mélyen elrejtve volt katonai tárgyakkal, mire a közremunkálás ígéretét több egykori bajtársamtól is megnyertem.

Mielőtt már a tisztelt közönséget vállalatom hazafiui pártolására felkérni bátorzkodnám, azon kérdés merül fel, méltó-e arra az én észbeli tehetségem és jellemem? A sajtószabadság felviradtával beállott a nagy sajtóvásár is, és a haszonleső lelkek tolvajkulcsnak tekintik ujdön szabadságukat. Nem vagyok-e azon undok teremtéseknek egyike, kik egyiránt szivattyuzzák a feltámadt szabad hazát, mint rágódnának a halottnak tetemén? Nem, honfítársaim, én e nádályfajhoz nem tartozom. Vállalatom oeconomicus része, bevételeim és kiadásaim a nyilvánosság szent napfényére lesznek bocsátva, hogy világos legyen mindenek előtt, mennyit tartok meg magamnak munkám díjaként.

Második a szellemi tehetségemnek kérdése; erről hasonló biztosítékot nem nyujthatok. Itt multamra, szerzett hirnevemre kellene hivatkozhatnom. Nevem legkevesebbé sem ismeretes. Mindamellelt azon reménnyel kecsegtetem magam, hogy őszinte előadásával eddigi nem annyira szolgálataim mint kiszzenvedéseimnek a magyar irodalom mezején, az olvasó kegyes hajlandóságát megnyerhetném.

Mi tagadás benne, a' Budapesti Hiradó keletkezte óta mai napig e lap „Külföld“ rovatának írőja valék. Tiszttem a világ napi eseményeinek feljegyezgetése volt, s eddigi olvasóim tud-

jak, hogy abban részrehajlatlanul s tán nem alkalmatlanul jártam el. Egyébiránt bármi volna political véleményem, az tisztán tudományos vállalatomra sem jó sem rossz befolyással nem lehetne.

Még e minőségem előtt különféle czikkek jelentek meg tőlem a Tudománytárban és a Századunkban, mellyekkel azonban valami különös hatást előidézniem nem sikerült. Pedig némellyike, p. o. az 1844-ki jan. 7-ei „Tanulság 1843-ból“ feliratu, hol utat és alkalmat mutattam ki, hogyan lehetne Magyarországon a nemzetőrséget minden kormányengedelem nélkül talpraállítani, figyelmet érdemelhetett volna. T. i. azt iparkodtam az 1843-ki követválasztási kihágásokból kivonni, hogy a megyei hatóságok a kisenemességet ez elvitázhatlan ürügy alatt fegyverben gyakorolhatják, ekkép nemzetőrséget megszálhatnak, s illyennel hátuk mögött, bátrabb hangon beszélhetnek reformkivánságaikról. Ide igtatom a jelenleg is még alig elavult értekezés végét, hogy legalább azon mulathassuk magunkat, milly tekervényességekbe kellett akkor a censor ur személyes barátságának daczára is burkolnom a főnebbi olly egyszerű gondolatomat.

„S mi valljon a magyar nemességnek rendeltetése? Dicső az és magasztos. Ifju nemzet képviselője az mindazon rendeltetésekkel, mik olly nemzethez illők, melly hajdani, már bágyadni kezdett fényét meghaladó uj életnek indult; s pályája kezdve van, dicséretesen. Számptalan feladataiból nem nagyon nehéz kiszemelni azt, mellyre nemcsak jövőndője tekintetéből erejét legfőképen kellene feszítnie, hanem melly multjában is a legszélesebb alappal bír. Áldott kincs e hon, mellyért Róma, Gallia, tatár, török, német véresen megvívott; a diadal a magyaré lön, s a földnek Magyarország neve. A föld birtokosa, védője a magyar nemes. A hódítások kora még le nem tűnt, s nem fog letűnni, mig birni édes lesz. Ellenkezőt hinni vészterhes önámítás. A jövőndő nem fogja meghazudtolni a multat, de gyarló szem nem tekinthet a kárpit mögé. Nem mindig csalt a jóslat, s gyakran valósult a sejtelem. Ég ne adja, de vérző hadak pályatére e hon ismét lehet. Virasztani kell!

„Egy eset van csak, mellyben határunktól bizonyára örökké távol maradna minden hódító: azon eset, hogy e hont igen nagy áron kellene megváltania, ha t. i. benne olly haderő állana talpon, mellyet, hajtson bár milliónyi csordákat ellene, megtörnie előre lehetlennék látná. S miből állhat e tekintélyes haderő? Természetadta erősségeink, hozzáférhetlen sziklabérczeink s át nem léphető szorosaink nincsenek, tengerrel sem vagyunk környezve, hazánk szélei nyillak, belseje sik, mintegy népcsatákra teremtvé; a mesterség nem nagyon pótlá a természet hézagait, s kevés várainkkal sem határaink sem honunk belseje csak némileg is földve nincsenek. Nem fekhetik tehát hadi erőnk másban mint ön melleinkben, mellyeket a hódítónak ellenébe vetnénk. Őseinknek sem volt egyéb, de ők értettek ez ellenvetéshez. Értünk-e mi? A régi hadviselést végkép elfelejtők, az újból mit sem tanultunk, s a magyar földesur, földjének, jobbágynak természetes védje, testi erőben tán kevesebb, hadi értelemben bizonyára nem több jobbágynak bármellyikénél, holott hadakozásrai kötelessége a törvényekben nemcsak emlékül, mint sok egyéb, hanem teljes érvényességgel följegyezve, s még alig egy emberélet előtt a sikra kiállott ugyan, de természetes, szerencsétlen sikerrel. Mindamellett e nemzeti catastropha emlékezte harmincznál több év alatt nem volt képes a magyar nemességet arra ösztönözni, miszerint komolyan gondoskodnék, mint mossa le paizsáról a szégyenfoltot. Azt vélnéd, ez egész nemzetet előbb, történeteivel merően ellenkező szellem szállta meg, vagy vezérei nincsenek a szabadság hő érzetétől valóban áthatva, mert némeltyikök ajkáról már is hallatszott a: „quid mea interest, cui serviam.“ — De örömmel mondhatni, még sincs ugy. A jelenet csak onnan magyarázandó, hogy a kifejlődési — ne mondjuk átalakulási — működésben sorba akarják a feladatokat venni, nem fontosságuk vagy sürgetőségük, hanem kivihetőségük szerint. Meg ne csalódjunk, s ne halogassuk honvédelmi, hajdan jónak mutatkozott rendszerünk kifejtését, javítását, s mennyire szükséges, az újabb tanokhoz alkalmaztatását, a veszély beállásának idejére, midőn már későn lesz,

s a tulságos békeszeretést drága vérünkkel kellend megfizetnünk.

„Sokan nagy hasonlatosságot vének fellelhetni hazánk és Britannia köztintézetei és political élete között; én épen az ellenkezőt lelem fel. Amott külről semmi veszélyt nem éreznek, senki született vitéznek magát nem tekinti, mégis meetingjeikben katonai rendtartás uralkodik, mintha maholnap hatalmas ellenség ellen kellene rándulni, s fél milliók verekedés nélkül jönnek össze s oszolnak szét; nálunk a legfélénekbb nemesnek „vitéztlő“ a czime; rémitő propagandákat rebesgetnek s az „északi óriás“ mindenki nyelvén megfordul, de ugy látszik, csak a végből, hogy szónoklatunkban egy pár tulipánnal több legyen, s a taps és helyeslő zaj el ne maradjon; beszédeknél tovább nem megyünk, s egy pár ezer nemes gyűlésében csupán a rend hiánya miatt tuczatszámra vész az emberélet.

„E szerencsétlen kórállapot eddig hallatlan fokára lépett a mult évben, s köz az ohajtás, hogy ez már crissime lett légyen. Azonban ha szemeinket felnyitják ez események az iránt, mire fentartási ösztönből s felriasztatlan is főgondot kelle vala fordítanunk, ha figyelmet ébresztének bennünk félíg katona nemességünk hadi elszerkesztésének szükségére: csak áldjuk a történeteket s a sors intő ujjmutatásának tekintjük. Silány ok gyakran nagy dolgokat szül, s megbocsátani kérem egyéni nézetimnek, ha a megyei kihágásokban többet látok ezentul elhárítandó veszekedéseknél, ha azon forduló pontokat látom bennök nemzeti történelünkben, mellyeknél alkotmányos erőnk és szabadságaink vagy jobbra vagy balra csapandnak — növekedésök vagy enyészetök felé; jobbra ugy, ha az alkalmat megragadva, nemesi felkelésünk ügyéről is már elvégre komoly gondolatokkal kezdünk foglalkozni; balra pedig, ha egy kis vér látásától eliszonyodva, derék táborba termett kismességünket szabadságiban megszorítjuk, czélszerű idomítását elhanyagoljuk. Kiki saját szemeivel lát mindent, s én a tavalyi zavargásokból következő tanulságot vonok ki magamnak:

1) A megyei hatóságoknak ezentul a pártok erőszakoskodásának lecsapására annyiszor mennyiszor fegyveres közérőre leendő szüksége. A megyei poroszlók erre se nem valók, se nem elegendők. Kettő közül kell hát választani: vagy a rendes katonasággal — melly többnyire nem magyarhoni — élni, vagy magából a nemesség jobbjából képezni illetén őrcsapatot. Az első annyit tenne, mint méltatlanoknak mutatkozni olly alkotmányos jog- és szabadságokra, mellyeket egymásiránt hatalom gyámkodása nélkül gyakorlatba venni képesek nem vagyunk; a másik választás ellenben nem tenne kevesebbet, mint kebelünkben a rosztat önerőnkől fojtani el, mi még erkölcsi épségre mutat, mellyre erényeket építhetni; de nem is kevesebbet, mint nemességünk tartozó honvédelmének megvetni első alapját. Mert, mint magában érthető, nemesi őrcsapatunknak, hogy rendeltetésének megfelelően, teljesen hadi szerkezetet kellene nyernie, hadi értelmet és gyakorlatot szereznie. Így e kis csapat, midőn a nemesi rendnek felkelésre a tárogató megriadna, az egész insurrectio vázát (cadres) képezhetné, míg jelenleg ennek hiányában a felkelési készülétek csak példátlan zavar közt mehetnek végbe, s az egész utójára is valóban inkább szánakozás mint félelem tárgyává lesz. Sok kell, uraim, hadsereg kiállításához, de e szükségeknek egészséges váz vagy törzsök a legfőbbike.

2) Maga a köznemesi tömeg mit sem kedvel jobban a katonásdinál: zászlókat seregben követni, hadi lármát csapni, s próbául meg-megütközni is. Tán nem nagyot hibázok, ha kihágásait főkép e különben igen hasznos szenvedélye korcs kinövéseinek tekintem. Hiszen ő nemcsak választásnál vagy gyűléseken, hanem csapszékben, vásáron, lakomán, uton utfélen legörömostebb verekedik. Ez a pezsgő vér, a hadratermettség szüleménye; nem kell ezt elfojtani. Ismertessük meg őt világosabban rendeltetésével, megmagyarázván neki, mikép hivatása kétféle ugyan, békes polgári és katonai; de egyszersmind hitessük el vele, hogy midőn otthon magánéletet él, csak közönséges, bár kissé megkülönböztetett honpolgár, ellenben midőn nyilvános életében lép fel, s szavazati

jogát gyakorolni, vagy bár mi célra a felsőség által összehívatik, már fölkelésének hivatásában van s a szorosabb rendtartási szabályokat köteles megtartani. — Vezéreltessük szép hadi rendben a gyűlés helyére önválasztotta főnökök által; adjunk neki tábort vagy katonai szállásolást; tartsuk közkölt-ségű asztalokon: így az indulatok elől a kapuk elzártnak, s a részegeskedésnek, dorbézolásnak, sőt nagy részben a megvesztegetésnek is minden tilalom és fenyegetés nélkül vége lesz. Kis hadi gyakorlat, fegyverek nélkül, csupán a mozdulatokban és osztályonkinti rendbe állásban stb., szinte nem ártana, s alig lenne izlése ellen, sőt hinni szeretem, hogy a legszigorubb fegyelmi szabályokat is jó bánásmód mellett zűgolódás nélkül megtartaná. A választás maga, akár titkos szavazás, akár az örcsapat felvigyázata alatt „*itio in partes*“ által, a legtisztességesebb rendben mehetne végbe, sőt e két szavazásmódot összekapcsolni is lehetne, úgy hogy a ki akaratját nyilván kimutatni nem akarná — a köznemesség legnagyobb része ettől nem irtóznék, de vonakodnának az előkelők és honoratorok —, az hadd szavazna titkon ugyanazon idő alatt. Ekkép az egész tisztujtás jóval megrövidülne, mi, tekintve a titkos szavazás időrablása ellen vettetni szokott fontos nézete- ket, nem megvetendő nyereség lenne. De minek is latolgatni az apró hasznocskákat, midőn ama megbecsülhetlen haszon bizonyos eredményül ajánlkozik: nemességünk különös lustra s drága gyakorlatok és összevonások nélkül is, mennyire szükség, a hadi renddel megismerkednék, sőt megkedvelné azt, s a mellett hogy a rendszeretetet házi viszonyaiba is magával vinné, a felkeléskor nem küldene személye helyett holmi csöcselék betyár helyetteseket; az *insurrectio* nemcsak viszszanyerné az egy évszázad előtti tekintélyét, hanem azt még várakozás felett tulszárnyalná; a haza azok által, kiknek kötelességük, elegendőleg védve volna. Ezen tanulságot vonám én ki magamnak az 1843ki megyei kicsapongásokból.

„Jól tudom azonban, mik lehetnek minderre az ellenveté- sek, s kiktől jöhetnek azok. Vannak, s ilyeneknek legelső férfiainkat ismerjük, kik honunkban a polgári osztályok között

tátongó nagy üregeket behányini iparkodnak, s e mütételt a kiengesztelődés, közeledés, összeforrás szép munkájának nevezik; a honvédelmi rendszert pedig csak e munka bevégezése, különösen a castai szint viselő nemesi felkelés eltörlése után, némelly más alkotmányos nemzetek mintájára, derekas és általános nemzeti őrségben vélik felállítandónak. Dicséretes törekvés a szabadság és egyenlőség felé. De engedelmet néhány észrevételre. Tagadhatlan, hogy a magyar nemesség a magyar nemzet szive, gyökere, mellyhez sem hazája, sem királya iránti lanyhaság gyanúja legtávolabbrul sem fér . . . . Ebből az következik, hogy az eddig kizárólag nemesi jogok terjesztésével ovakodóknak, lassúknak kell lennünk, s azoknak megnyerését hazafiui és nemzetiségi feltételekhez csatolnunk. Ennyiben egyetértünk. De mikép következik ebből, hogy a nemesi felkelést megszüntetni kell? Mert vele mit sem gondolni ugyanannyit tesz, sőt százszor károsabb, mint azt teljesen megszüntetni. Mikép következik az, hogy erősebb honvédelmi rendszerünknek, a nemzetőrségnek felállítását azon, nem tudom mellyik századba kell halasztanunk, midőn e feltételezett jogterjesztés nyomán az egész nemzet érzelemben, jogban és nyelvben már egygyé forrott? mert hiszen Francia- és Spanyolhon példáját akarjuk követni, s tán csak előbb nem nyujtunk fegyvert egymás iránt épen nem nagy rokonszenvet tanusító tarka népfajtáinknak, mielőtt azok, legalább nemzeti egységre nézve, ama két nemzethez hasonló egézsze olvadának össze? Mikép következik az, hogy ősi nemzetőrségünket csupán a győri történet miatt megsemmíteni s helyébe ujat állítani kell, mellynek hazánkban semmi multja nincs?

„Ám ha mindez jó következtetés volna is, nem kellene-e annak meggondolásánál ámulatunkból felocsulnunk: hogy hazánk mindinkább fejlődvén, becsében is mindinkább növekedik, s több meg több hódítási csábót rejt, s így váltig több meg több védendőnk lesz, miután az elfoglalások kora e bolygó csillagról még el nem tűnt? Bizony sokkal üdvösebbnek tartom én, ha az insurrectio megmarad; ha a nemesi jogok terjesztésével a hon fenjenkénti védelmének kötelme, a

hadra képesség, s így maga haderőnk is terjesztetik; valamint egyszersmind sokkal alkalmasabbnak tartom eső előtt a köpönyeget, mint utána.

„Mit használ ékes épületet emelnünk biztos alap nélkül és gyenge falakkal? A legelső északi vihar vagy sámsoni karok halomra döntendik azt, eltemetvén a dőzsölő lakókat.“

Képzelteti levertségemet a nyájas olvasó, midőn azt kellett tapasztalnom, hogy a mult országgyűlésen főnebbi javaslatomat a ki olvasta is, gúnymosolylyal fogadta. De nekem ugyanazon farsang után még szomorubb csapás jutott. Az akkori farsangi pártversenygésekből az egyik pártnak több ezer forintja maradt hátra, s én kapva kaptam az alkalmon, az ország honvédelmi ügyének egy kis szolgálatot tenni. Hozzám illő alázatossággal kerestem fel az illetőket s tanácsolám, hogy ama fölösleget legjobb lesz a magyar tudós társaság hadi műszótárának, vagy a halhatatlan Károly főherczeg szinte ott 10 év óta lefordítva heverő és már török és persa nyelven is megjelent stratégiájának kiadására fordítani. Akarjátok tudni, mit feleltek? Azt, hogy olyasmire az idő még el nem jött, hogy a maga idején rájön a honvédelmi rendszerre is a sor, és — a pénzt valami kisededővő intézetbe ölték! Uram, bocsásd meg nekik, imádkozám.

Ugyanazon évben egy tekintélyes magyar lapban hatalmas cikk jelent meg, hogy a Ludoviceumot legjobb lesz Polytechnicummá alakítani át. Én ismét összezsaptam kezeimet, s még egyszer összeszedtem minden erőmet egy replica megírására. Már a honvédelmet a kisededővásnál sem akarják kezdeni, gondolám, már a leendő katonai kisededővő intézetet is eltörlik. E czáfolatomban elfogadtam az intézet eltörlését, mert valóban, embereket pusztán katonai célra nevelni nemcsak fölösleges és nem czélszerű, hanem veszedelmes is, és szinte bűn. De e mellett prókátori czikornyákkal iparkodtam megfoghatóvá tenni, **mikép a Ludoviceum tőkéje a hadi értelmesség meghonosítására lévén szentelve, azt hadtudományi könyvek népszerű kiadására lehet és kell felhasználni.** E cikkem, ugy mint

boldogult Kisfaludi Sándor értekezése a Ludoviceum megtartása mellett, „legyőzhetlen akadályok miatt“ napvilágra nem juthatott.

A kinek soha nem volt baja e legyőzhetlen akadályokkal, szerencsés halandó, nincs képzelete az örökkévaló kárhozát kinjairól. Az én helyzetemben a leghalaszthatlanabb teendőt világosan látni, a nemzeti lét legelső feltételét, a nemzeti erőt minden izein keresztül ismerni, s ezek közt különösen felfogni a számtalan ágazatu hadi tudomány, a katonai tudományos fők semmivel ki nem pótolható becsét; ennek tudása mellett saját nemzetének hadtudományi nem hátramaradását, hanem abbóli mármár tökéletes kivetkezését szemlélni, sőt magában az országgyűlési teremben minden különös felakadás előidézése nélkül kimondva hallani; és mikor az ember a nemzeti legnagyobb csapás elhárítására valamely életrevaló eszmét gondolatlan polgártársaival tudatni égve vágynék, ez üdvös és törvényes igyekezetében élethivatásának gyakorlásában a kényuraság szolgálja által tönkresilányittatni: ehhez az érdemlett kárhozát fájdalmi nem lehetnek hozzáfoghatók, kivált ha még e mellett más nemzetek nagyságát szemlélni mindennap, kényszerit bennünket sorsadta hivatalunk.

Három évig tompa lemondásban fűződtek odább bús napjaim. Lételem kétségbeesett volt mint az utját sötétben elvesztett vándoré, mint a parttól visszatérhellenül tenger síkjára vert csolnakosnak létele. Taval még egyszer pislogott felém reményem csillaga, de ujra eloltotta a legyőzhetlen akadály. Egy tisztelt urral ismerkedém meg történetesen, ki a bécsi főfőhivatal egyik tagjával közel rokonságban áll. E szalmaszalat ragadtam meg. Előleges lépéseket tettünk, hogy ha a magyar kormánytól egy hadtudományi lap megindítására engedelmet nyernénk, azt főhatalmukkal megerősíteni kegyelmeskedjenek. Az az elnyomottságnak legláztóbb oldala, hogy képmutatókká teszi s mintegy kiforgatja formájából az embereket. A benyújtott programmban saskörmökkel fojtám meg keblemben minden moccanását a hazaszeretet gerjedelmének, és én is tisztán birodalmi érdekeknek ajánlám szolgálatimat.

S e szörnyű önmegtágadásnak mi lett mégis a sikere? Az, hogy mint valami pártütőket utasítottak el bennünket, mivel magyar hadirodalmat rebesgetni merészkedénk. Ujra lemondottam tehát mindenről, mert már csak egyetlen út volt hátra, a titkos nyomtatás útja, melyre nagy kedvem ugyan, de módom nem volt, a kéregetés haszталanságát pedig legkevesebbé sem csiklandós ügyben is bő mértékben tapasztalám.

Ekkor csaknem poéta lett belőlem, s hogy nem lettem, ezért már köszönetet mondok a legyőzhetlen akadálnak. Egy szépirodalmi lapba következő versezetet küldöttem be, de az akadály miatt meg nem jelent:

[Rakosy János]

KIRÍVÓ HANGOK.

Oh szittya nemzet, nagyratörő magyar!
 Borús jövődöd nyílt küszöbén vigyázz!
 Hallgass vitézlő indulattal
 Hangos ígéire hű fiadnak.

Nagy a te osztályrészed az isteni
 Kincsből: sovárgó képű fajok között
 Dicső szabadság büszke fényét
 Sztartelölve sugárzik arczod.

De honnan e kincs, e gyönyörű zománcz?
 Hogyan levének jogszerű birtokod?
 Kemény csaták által szerezték,
 Véröket ontva vitéz apáid.

Maroknyi föld nincs e haza térein,
 Nem fegyver útján a te tulajdonod:
 Becsületed, jogod, tanyáid,
 Kard szerevé nem is örzi meg más.

A rengeteg vad rejtekiben fene
 Körmű oroszlán hangja uralkodik,
 A fellegeknek rétegében
 Saskeselyűt ural a madárnem.

Méltán a bátrak rabjai a pulyák.
 Gyávát nem illet harcztalalom. Csak egy
 Fán nő szabadság: bajnokoknak
 Vérivel öntögetett babéron.

A durva vaskor sem mese. Százszoros
 Versben kipótlá azt a mi századunk,
 A kisszerű viaskodást a
 Nemzetiségek erős tusája.

Husz évig ázott vérben a föld fele,
 Eget husz évig vert az anyák jaja:
 Leöldökölt ifjak lépék el
 Tajo, Loire, Duna, Moszkva partját.

Mi lesz ezentul? Vajjon az óceán
 Fáradtan alvó habjai már soha
 Fel nem riadnak, és a szélvész
 Bősz paripái bilincsre verve?

A tartományok városait szurony-
 Erdők borítják; sík mezejök gyepét
 Patkó tiporja; tűzokádó
 Gépek alatt nyög a várak orma.

A nap hevétől északi tengerek
 Hulláminak felpattog a börtönük.
 A súlyegyen hatalma gyarló:
 Gyermeki kéz' mulatási tárgya.

És hogyha majd felbomlik a sulyegyen,
 S a fegyverértő nemzeti táborok
     Munkára indulnak, mi lesz? Lesz
     Nemzetiségek örök tusája.

Jaj annak, a ki béke ölén aludt,
 S lankadt tagokkal lép fel a harczmezőn!
     Jaj a nem értő nemzeteknek!
     Rájok örök szeny, örök halál vár.

Óh nemzetemnek védei, véreim!
 A zagyva nesz közt értitek-é szavam?
     Elérem-é rezgő szavammal
     Lelkesedett fiait hazámnak?

A lelkesülés, bármi dicső legyen,
 Elszánt vitézség, hősi feláldozás
     Ma már nem döntik a csatákat,
     Már ma hadat magas értelem ver.

Elmédben ezt, óh honszerető magyar!
 Buzgó kedélylyel vedd figyelemre; és
     Sötét jövődöd pitvaránál
     Kard legyen és vezető szövetnék

Biztos kezekben. Hogyha nagy értelem
 Hős jellemeddel, hogyha vezéri ész
     Bátor sziveddel párosulnak,
     Elni fog e haza és ragyogni.

Am hogyha a hadtól idegenkedel,
 Szerző apáid szent hagyományait
     Megvédni hogyha nem tanúlod,
     Gyermekid átka nyomandja sírod.

Még ilyen ártatlan iromány, mellynek tartalma nem egyéb, mint ez: ifju barátim! menjetek katonának és készüljeteK védelmezni tudni a hazát, ha euorpai háboru üt ki, sem kerülhetta el a censor pallosát. Csupán azért közlöm itt, mivel folyóiratunkban költeményeknek helye nem leend, és mivel már gyarlóbb ódákat is láttam nyomtatva. Nem másnak kérem tekintetni, mint egy mathematicus kedély virágtalan ömlengésének, s ezennel fogadom, hogy többé sem rimes sem rimetlen verseket csinálni és koszorús irótársaimnak mester-ségébe avatkozni nem fogok.

Az 1847ki év végével a magyar tudós társaság pályakér-dést tűzött ki 1849: mart. 31re, nemesi felkelésünk rendszere czélszerű átalakításának javaslására. E hír kellemesen lepett meg. Azon szomorú előérzetben bár, hogy netán elsőséget nyerendő pályamunkám évekig fog az akademia könyvtárában kinyomattalanul heverni, hozzáfogtam az előmunkálatokhoz, a szükséges adatok gyűjtéséhez. Egészen elememben éreztem magam.

Eközben ránszakadtak napjaink világeseményei. Sor-sunkra gyakorolt hatásaik még átvillanyozzák vérünket szaka-datlanul. Századok égrekiáltó igazságtalanságait egy percz tette jóvá: a nép többé nem jobbágy, a haza többé nem tar-tomány. A kényuri hatalom által százados furlangossággal majd lekenyerezett majd lealtatott nemzet, bús lemondásából szabadságra, önállóságra viradott egy szép reggelen. Europa nemzeteinek legnemesebb keleti oltoványáról lefejtette a pe-nészes kötelékeket a korszellem anyai keze, az 1848i évnek tavaszán. A nemzet tetteg független és szabad, szabadabb mint volt 300 év előtt!

De nekem nem lehet szándékom, szavakba foglalni az általános örömláz gyönyöreit, szintolly kevésbé, mint a kétség fanyaruságaival mérgezni meg hazámfiainak örömpoharát. Mégis mindjárt az első szabadságpercetekben aggodalom kér-déseit tevém magamnak. S ezeknek leggyötrőbbike volt: hol vesszük hirtelen a nemzeti honvédelmi szerkezet alig felszá-mitható sokaságu eszközeit? Lesz-e elég magyar katonai

tudományunk, nem mondom az állandó hadsereg visszamagyarosítására, hanem csak a nemzetőrség olly gyors organizatiojára is? Fognak-e támadni tekintélyes szózatok, szerencsétlen csalódásoktól mentendők meg e hazát, főkép külbátor-sága kérdéseiben? Nem fog-e katonaságunk magyar parancsoltatása és igazgatása rendeltetni, még mielőtt a magyar hadi műnyelv megszülemlenék? sat., sat.

Ezek és hasonló aggodalmak arra készítettek engem, hogy a sajtószabadság áldott paizsa alatt haladék nélkül fogamatba tegyem hajótörést szenvedett régi tervemet, azon meggyőződésben, hogy a tisztelt urak, kiknek akkor ígéretöket a vállalat egyremunkálássali gyámolítására megnyerni szerencsém volt, azt most sem vonandják meg tőlem. Erre őket ezennel bizalommal felkérni bátorkodom, nem különben mint minden t. cz. honfitársat, kik e sürgető komoly időkben fáradságuk gyümölcsét a haza oltárára letenni, Magyarország magas kormányát legelső s egyszersmind legsúlyosabb feladatában jó tanácssal istápolni, harczias ifjuságunkkal a katona, rendet megkedveltetni, és a kik abba lépni nem akarnak, azokba, mennyire magántanulás utján lehetséges, katonai értelmi parancsnoki, vezéri észet csepegtetni, és a legszükségesebb magyar hadi irodalom elővarázsolására nekünk segédkezet nyujtani kívánnak.

A Honvédelmi Szövétnek a szükséghez képest ábrázolatok, abroszok és térképekkel fog megjelenni. Egyelőre csak egy próbakötetet bocsátunk közre, s ennek okvetlen megjelenési határnapja jövő jul. 1e leend, miszerint a kormánynak és a közvéleménynek benne netán teendő javaslatok még az első magyar parlament egybegyülése előtt legyenek köztudomásuak. Az előfizetési és kézhezvételi feltételek e röpirat hátán olvashatók.

Nemeslelkü honfitársaim, az 1847/8-i országgyűlés érdemkoszoruzott ifjai! Vállalatom jövődjé kezeitekben van Ha a főnebbiekkal bizodalmatokat megnyerém, kimondhatlanul szerencsés vagyok; akkor biztosítva leszek arról, hogy ezentul életem hivatására, mellynek gyakorolhatása után olly régóta

sovárogtam, szentelhetem életem minden perczeit. A Honvédelmi Szövétnek az országos magyar nemzetőrség kézi könyve leend, s a mi ennél több: a nemzetőrséget a magyar királyi állandó hadsereggel barátságosan összefűző kapocs. Vegyétek pártolástok alá, ajánljátok az otthoni lelkes ifjuságnak is. Éljen a tertvériség a magyar nemzetőrség s a magyar királyi hadsereg közt örökön örökké!

Fel barátim! a mult országgyűlési ifjuság mint a magyar ipar országos védegyletének lelke ment haza. Ti most mint a magyar nemzetőrségnek, a valódi honvédegyletnek dísze, virágja látjátok ismét tieiteket. Én nem hiszem, hogy e honban jelenleg lelkesítésre legyen szükség. A mire szükség van, az az intés a hadi dolgok tanulására, ezt tegyétek, polgártársaim.

Azért is, a mienken kívül minden, bizonyára nem sokára napfényre jövő hadtudományi munkának nemcsak megszerzését, de fáradságtalan tanulását e haza függetlenségének nevében szívetekre, tette szomjazó lelketekre kötöm. Mert csak úgy, ha a magyar bátor szível ügyes vezéri ész párosul, kiálthatjuk nyomatékosan a költő Zrinyi szavát:

Ne bántsá a magyart!

DE BALLAGI GÉZA

Raksányi Imre.

Előfizetési Hirdetés.

A Honvédelmi Szövétnek próbakötete jövő július 1-én az előfizetők számára képest 15—20 íven fog megjelenni és minden hiteles könyvárusnál 3 p. forinton leend kapható.

Előfizetési ára 2 pengő for.

Előfizethetni Pozsonyban Wigand, Pesten Heckenast urak könyvkereskedésében, ahol is a példányok a nyugtatvány előmutatása mellett átvehetők.

A Honvédelmi Szövétnek kiadója.

